

De oester en de mossel

Een oester en een mossel dobberen naast elkaar in zilt water. Vraagt de mossel: "Mag ik jouw parel zien?" Waarop de oester zegt: "..."

De accountant is een oester: zachte inborst, harde buitenkant en gesloten. Voor zover de accountant niet van nature zwijgt, schrijven de wet en de VGBA geheimhouding voor. De vraag is of de accountant transparanter kan zijn als deze in het publiek belang om een toelichting wordt gevraagd.

De antwoorden worden verkend in de discussienotitie *Geheimhouding ontrafeld*, die onlangs in consultatie ging. Eén van de conclusies daarin is dat de wet- en regelgeving de accountant een zekere interpretatieruimte geeft bij het bepalen wat vertrouwelijk is. Aanbevolen wordt dat de accountant hierbij het publiek belang bij transparantie laat meewegen. De notitie levert hiervoor een model.

Toestemming

De notitie bevat een bijlage met de kern van 66 tuchtrecht-uitspraken over vertrouwelijkheid en geheimhouding. De uitspraken gaan vrijwel uitsluitend over de mkb-praktijk en zijn daarom niet erg bruikbaar voor beleggers en parlementaire, provinciale of gemeentelijke feitenonderzoekcommissies die meer van de accountant willen horen.

De tuchtrechter tilt zwaar aan geheimhouding. Volgens de regels en het tuchtrecht kan de accountant de vertrouwelijkheid alleen maar doorbreken op basis van:

- een wettelijke verplichting (zoals de Wwft-meldplicht of het corrigeren van onjuiste, onvolledige of misleidende informatie);
- een wettelijke spreekbevoegdheid (zoals de Wet op parlementaire enquête);
- een gerechtelijke procedure (de waarheidsvinding door de civiele rechter niet belemmeren; zich toetsbaar opstellen bij de tuchtrechter);
- toestemming van de klant c.q. gecontroleerde.

Accountants laten het nogal eens aankomen op een uitspraak van de (tucht)rechter. De wet en de VGBA bakenen namelijk niet duidelijk af welke informatie wel en niet

'Het komt de accountant soms wel goed uit om zich achter geheimhouding te verschuilen.'

vertrouwelijk is. Ook wil de accountant graag duidelijkheid of deze de geheimhouding mag doorbreken. Al komt het de accountant soms ook wel goed uit om zich achter geheimhouding te verschuilen, als de kwaliteit van de controle ter discussie staat.

De tuchtrechtspraak werpt meer licht op de grenzen van vertrouwelijkheid en geheimhouding. Bij drie recente uitspraken gaat het om de toestemming van de klant, meldplichten en de verplichting mee te werken aan beoordeling van de beroepsuitoefening door de tuchtrechter.

Informeel verzoek

Een accountant-administratieconsulent wordt in 2009 ingeschakeld om de (fiscaal-)administratieve puinhoop bij een octrooigemachtigde op te ruimen. De klant kampt met achterstallige betalingen en bakkeleit met de Belastingdienst over diverse posten in de conceptjaarrekening 2002. Als de klantrelatie vertroebelt, stopt de accountant ermee. Twee jaar later verstrekt de accountant de conceptjaarrekening 2002 nogmaals na een informeel verzoek van een belastinginspecteur (zonder erbij te zeggen dat het een concept is). In het concept staat onder meer informatie

**College van Beroep voor het bedrijfsleven
20/469 en 20/470**

Maatregel: waarschuwing
ECLI:NL:CBB:2023:495

Accountantskamer 23/516 Wtra AK

Maatregel: geen
ECLI:NL:TACAKN:2023:51

Accountantskamer 22/2138 Wtra AK

Maatregel: waarschuwing
ECLI:NL:TACAKN:2023:50

over de pensioenvoorziening van de klant. De Belastingdienst gebruikt die informatie vervolgens in een fiscale procedure.

De klant klaagt er terecht over dat de accountant de geheimhoudingsplicht heeft geschonden. De accountant kon er niet van uitgaan dat de Belastingdienst de gevraagde informatie al kende en had de octrooigemachtigde om toestemming moeten vragen. Als de accountant dat vanwege de vertroebelde verhoudingen niet wilde of kon, dan had hij de Belastingdienst moeten doorverwijzen naar de voormalige klant. Ook had hij de fiscus kunnen vragen een formeel verzoek te doen op grond van de Algemene Wet Rijksbelastingen. In dat geval was er een wettelijke verplichting geweest om de vertrouwelijkheid te doorbreken. (20/469 en 20/470)

Melding

De wettelijke plicht om ongebruikelijke transacties te melden, schiet een gat in de vertrouwelijkheid van de informatie die de accountant tijdens de werkzaamheden opdoet over de klant. Of een accountantskantoor een melding doet bij de FIU is echter vertrouwelijk. De Wwft verbiedt *tipping off*. De Accountantskamer bevestigde dit

onlangs weer eens, in de zaak van een ex-boekhouder die klaagde over een samensteller die onoorbare transacties door de vingers zou hebben gezien.

De samensteller en het kantoor onderzochten de bewering van de ex-boekhouder echter degelijk, maar stelden vast dat er niets vreemds aan de hand was en een melding op basis van de NV NOCLAR dus niet nodig. De accountant hoeft een NOCLAR-melding niet geheim te houden voor derden, althans niet in een tuchtprocedure. Een vraag over een eventuele melding van ongebruikelijke transacties bij de FIU hoeft de accountant niet te beantwoorden. (23/516 Wtra AK)

Toetsbaar

In een tuchtrechtelijk dispuut over onderzoeken naar accountantsverklaringen bij NOW-aanvragen zijn de termen vertrouwelijkheid en geheimhouding niet gevallen. Toch ging het daar óók over. Het hoofd van de Auditdienst Rijk wilde de namen niet prijsgeven van de accountant die verantwoordelijk was voor het rapport van bevindingen (met oordelen) over de toereikendheid van de onderbouwing van de onderzochte verklaringen.

De bevindingen en oordelen waren openbaar, maar het hoofd wilde zijn werknemer uit de wind houden. De Accountantskamer hekelt die houding, omdat daarmee de gang naar de tuchtrechter wordt beperkt. Nu kon een V&A-accountant alleen een klacht indienen tegen het ADR-hoofd, die ook accountant is. Die klacht is grotendeels ongegrond verklaard, omdat het hoofd te weinig bemoeienis had met de handen. In zijn verweerschrift gaf de ADR-chef overigens alsnog de naam prijs van de accountant die het rapport van bevindingen (en oordelen) opstelde. (22/2138 Wtra AK)

Mossel

Moet de oester wat meer een mossel worden en zich bij publieke verhitte openen? Niet zonder meer. In veel gevallen moet het maatschappelijk verkeer daarom hopen dat er een parel in de oesterschelp verborgen zit. ←